

Kliimapolitiika põhialuste Energeetika ja tööstuse töörühma 4. kohtumine

Aeg: 03.06.2015, 13.30 – 16.00

Juhatas: Mart Raamat

Protokollis: Johanna-Maria Siilak

Osalesid:

1. Andres Siirde, TTÜ (külalisena)
2. Tarmo All, Eesti Energia
3. Indrek Aarna, Eesti Energia
4. Rene Tammist, ETEK
5. Mihkel Härm, WEC
6. Andres Noodla, Eesti Gaas
7. Stanislav Štökov, EKUK
8. Kristina Kaar, EKUK
9. Hanna-Lii Kupri, EKUK
10. Tõnis Vare, ETL
11. Rein Talumaa, TTÜ (külalisena)
12. Timo Tatar, MKM
13. Hannu Lamp, KIK
14. Enno Rebane, EETL
15. Ülo Kask, TTÜ STI
16. Evelyn Mürsepp, KeM
17. Birgit Aru, KeM
18. Kaidi Virronen, KeM
19. Juhan Telgmaa, ELKS
20. Mart Raamat, KeM
21. Johanna-Maria Siilak, KeM
22. Siim Umbleja, KIK
23. Aire Rihe, KeM
24. Kärt Kasak, keemiatööstuste Liit
25. Ahto Oja, Eesti Biogaasi Assotsiatsioon
26. Juhan Telgmaa, Eesti Looduskaitse Selts
27. Villu Pella, Tallinna Energiaagentuur
28. Mari-Liis Kupri, KeM
29. Tõnis Haavel, Tuuletehnoloogia liit
30. Andres Sõnajalg, Tuuletehnoloogia liit
31. Marina Vilop, KeM
32. Diana Revjako, VKG

PÄEVAKORD:

1. Põlevkivi väärtusahela pikendamine ning põlevkivi primaarenergia tõhusama kasutuse edendamine (sh jääksoojus ning gaasid)
2. Investeeringud teadus- ja arendustegevusse: suurem hulk Eestis välja töötatud tehnoloogialahendusi energiasektoris, CCS-tehnoloogia võimalikkus Eesti kontekstis
3. Ökoloogilise ning ressursipõhise maksusüsteemi juurutamine (CO₂-põhise maksusüsteemi võimalikkus?). Eratarbijate kõrgem maksustamine ja tööstuse toetamine

ESIMISE TEEMANA arutleti selle üle, et kuidas näeme 2050. aasta perspektiivis Eesti põlevkivitööstust ning kuidas tagada sellest sektorist tulenevate kasvuhoonegaaside heite minimeerimine. Diskussiooni alguses deklareeris Ahto Oja, et põlevkivi peaks jääma ainult keemiatööstuse tooraineks ja seda ei tohiks kasutada energiatööstuses. Rene Tammist lisas, et olemas peaks olema plaan, kuidas väljuda põlevkivi kasutamisest elektri tootmiseks. Pakuti välja, et eesmärgiks tuleks seada põlevkivi maksimaalne väärindamine. Edasi arutleti põlevkivienergeetika teemal ning toodi välja, et Eesti turupiirkonnas jätkub ruumi nii taastuvatele allikatele kui ka põlevkivienergeetikale. Rõhutati, et meie piirkonnas on toimiv CO₂-kvoodikaubanduse süsteem ning energeetikasektori areng peaks põhinema „vaba turu“ põhimõttel. Sellele kostus vastuväiteid ning järgnevalt keerles vestlus selle ümber, et kas praegust situatsiooni energeetikas saab nimetada turupõhiseks.

Diskussioon liikus tagasi esialgse teema juurde ning otsustati, et põlevkivi käsitleva suunise tuum peab kandma mõtet, et põlevkivist toodetakse järjest efektiivsemalt järjest kõrgema lisandväärtusega tooteid. Välja toodi probleem, et põlevkivi efektiivsem kasutamine töötlemisel põlevkiviõiliks toob enamasti kaasa suuremad emissioonid, seega ei kaasne põlevkivi kõrgema energeetilise väärindamisega madalam CO₂-heide, vaid pigem on see suhe vastupidi. Jõuti järeldusele, et suunises peab sõnastama ka eesmärgi vähendada põlevkivi kasutamisel erituvaid CO₂-heiteid. Edasi keskendus arutelu teadus- ja arendustegevuse valdkondadele, mis on võtmetähtsusega nii sektori arengule kui ka CO₂-heite vähendamisele. Toodi välja perspektiivid nii süsiniku püüdmistehnoloogia rakendamiseks kui ka põlevkivikeemia sektori arenguvõimalused. Selgitati, et põlevkivikeemia hetkel baseerub peamiselt õlitööstuse jääkproduktide (fenoolid) kasutamisel, samas väideti, et ka iseseisev põlevkivil baseeruv keemiatööstus on reaalne variant. Lisaks räägiti sellest, et ka põlevkiviõili tööstuse jääkgaasid on potentsiaalselt huvipakkuvad keemiatööstusele – seal olevad keemilised komponendid võivad tulevikus olla sisendiks uute toodete tootmisel. Lihtsalt praegu pole jõutud seda piisavalt uurida, kuna tehnoloogia on veel uus ja teadus- ja arendustegevus kulukas. Samuti toodi välja, et innovatiivne CCU (*carbon capture and utilization*) tehnoloogia võiks olla huvipakkuv kliimapoliitika võtmes.

Taaskord jõuti põlevkivi energeetikas kasutamise juurde ning toodi välja, et uttegaaside kasutamisel võib tekkida varustuskindluse probleem. Vaieldi ka selle üle, et mis on need juhitavad tootmisvõimsused, mis 2050. aasta perspektiivis peaksid Eesti elektri varustuskindluse tagama. Rene Tammist palus protokollida, et eesmärgiks tuleb võtta elektritootmise täielik dekarboniseerimine.

Otsustati, et suunis peab põhinema juhtmõttel, et põlevkivi kasutatakse järjest suuremat lisandväärtust toovate toodete tootmiseks. Sealjuures peab aga suurt rõhku panema ka põlevkivi käitlemisel erituv CO₂-heite vähendamisele. Samuti leiti, et põlevkivi kasutamisel energeetikas tuleks lähtuda sellest, et ELi heitekaubanduse süsteem, keskkonnanõuded ja turu toimimise loogika peaks määrama ära selle, mis mahus kasutatakse põlevkivi energia tootmiseks 2050 vaates. Kuna arutelu toodi välja mitmeid teadus- ja arendustegevust käsitlevaid aspekte, siis otsustati antud teemat käsitleda suunise kirjelduses ning eraldi suunist selle kohta mitte koostada.

TEISE TEEMANA arutleti selle üle, kas ja mis mahus tuleks kaaluda CO₂-põhiste maksimeetmete rakendamist energeetikasektoris. Paneeli alguses tegi Keskkonnaministeeriumi nõunik Aire Rihe ettekande OECD praktikatest-soovitustest CO₂-põhise maksustamise juures. Huvitava aspektina võib välja tuua, et OECD hinnangul on riigi jaoks kõige odavam CO₂-heite vähendamiseks kasutada kvoodikaubandust või maksustamist. Samas aga kui me kehtestaks kvoodikaubanduses olevatele ettevõtetele dubleeriva CO₂-põhise maksu, siis sellest täiendavat tulu ei tuleks.

Suur osa arutelust keskendus sellele, kas ETS on seni funktsioneerinud efektiivselt või mitte. Üldine arusaam oli aga siiski, et ETS on printsibiis efektiivne vahend CO₂ heite vähendamiseks. Siiski toodi

välja, et võiks kaaluda ka alternatiivsete maksuinstrumentide rakendamist (näiteks Suurbritannia rakendab CO2 hinnapõrandat). Ometi ei leidnud sellise dubleeriva meetme rakendamine kogu töörühma poolehoidu – leiti, et Eesti ei peaks tegema EList eraldiseisvat kliimapoliitikat ning toetama ETSi reformi, et see instrument muutuks üle-Euroopaliseks CO2-heite vähendamise initsiaatoriks.

Otsustati, et suunisesse pannakse kirja, et Eesti kliimapoliitika põhineb ETS süsteemil, kuna enamus energeetika- ja tööstussektori heitest tuleneb kütistest, mis kulub ETSi regulatsiooni alla. Samas aga peab kaaluma meetmete (ka maksupoliitiliste) rakendamist, kui ETS ei suuda piisavalt esile kutsuda CO2 heite vähendamist.

Mart Raamat

Juhataja

(digitaalne allkiri)

Johanna-Maria Siilak

protokollija

(digitaalne allkiri)